

„DE DARDE KLOKKE”

Drie moandeleks tiedschrift veur Ommen

Redaktie commissie:

Mevr. D. v. Elburg-Tusveld

J. Lucas

M. Makkinga

H. Makkinga

Utgave van de Gemienshop

van Oll Ommer

Girono. 30 43 554

Redaktie en administratie:

Dieks Makkinga Azn.

Jhr. van Nahuysstraat 2,

Ommen

VAN OLDS OW ADRES

**VAN EERTEN'S
BOEKHANDEL**

**Onderlinge Brandwaarborg
Maatschappij „Ommen”**

te OMMEN, Vrijthof 2

Verzekert uw goederen bij uw plaatselijke Maatschappij, lage premie's.

Eigen Maatschappij in eigen hand, ook voor stormschade- en varia verzekeringen.

TAXI

1724

2200

(05291)

STEEN

Exclusieve bruidsstoetverzorging
Ambulancedienst - Rouwvervoer
Chevron-Servicestation
Reparatie-afd. alle merken auto's
Autoshop - Autowasserette

OMMEN, JULIANASTRAAT 22

VAN DER BEEK

SINDS 1854

voor al uw

**DRANKEN,
SIGAREN,
SIGARETTEN,
LECTUUR enz.**

H. BAKKER

MAKELAAR — TAXATEUR

onroerende goederen

(lid N.B.M.)

Kantoor Vrijthof, Telefoon 1032

Privé : Stationsweg 17, Telefoon 1665

OLDEMAN

Hofleverancier

KEUZE UIT RUIM

2000 GOUDEN SIERADEN

Brugstraat 20 — Ommen

Goat, a j een fietse wilt kopen noar een GOED en betrouwbaar adres. Woar ze dan de joaren noa de koop ok veur oe kloar stoat met road en doad.

Woar köj dan better terechte dan bij

P. LUB

Barmerstroate 1, ie weet wel tegenover
't postkantoor, Telefoon 1470

Een begrip op het gebied van twee wielers.

„Het Hobby Centrum“

v L

HOBBY CENTRUM

H

heeft alles voor de
DOE HET ZELVER
Telefoon 1876

Uw adres voor
alle soorten vis

**URKER
VISHANDEL**

J. POST

Bouwstr., Ommen

Warme gebakken vis

op dinsdag, donderdag
en vrijdag van 10.30 tot
1 uur en van 3.30 tot 6
uur. Zaterdag alleen
van 4.30 tot 6 uur.

Slagerij KRUKKERT
VOOR EEN LEKKER STUKJE VLEES

Brugstraat 26 - Ommen - Tel. 1359

Gaarne bemiddelen wij bij uw
koop en verkoop
en verzorgen uw
taxaties
van onroerende goederen

Bij

GROOTENHUIS

in de Brugstraat staan

**ROOKARTIKELEN
EN SNOEP**

als steeds paraat!

WEENINK

Makelaar en Taxateur in O.G.

H. Mulertstraat 5 — Ommen

Tel. 05291 - 1121 lid N.B.M.

ANTIETK

o.a. meubels, koper, tin, ijzer, glas
en aardewerk.

TEVENS INKOOP

S T E G E M A N

Gasthuisstraat 17, Ommen, Telefoon 1815

Voor al uw fotowerk naar:

foto film TER HAAR

Vrijthof 8

Tel. 1860 — Ommen

Grammofoonplaten elk genre

★ **TASSEN**

★ **KOFFERS**

★ **ENZ.**

★ **SPELLEN**

★ **PUZZELS**

★ **ENZ.**

Hurink

Brugstraat 21 — Ommen

SPECIAALZAAK - SPEELGOED - LEDERWAREN

OMMEN oud en mooi
MODERNA nieuw en modern

S
T
O
M
E
R
IJ

Chem. reinigen
MODERNA
 SCHURINKSTRAAT 30 A
 TEL. 1360 — OMMEN

AUTOBEDRIJF

J. SCHOLTEN b.v.

Hammerweg 3-5, Ommen, Tel. 1140

Algemeen onderhoud, Controle
 Koelsysteem, Motor Tune-up, Rem-
 men service, Wielen uitlijnen,
 Wielen Balanceren, Koplampen
 controle, controle en Verkoop Ban-
 den, Shell Service.

**Onderhoud van Bumper tot Bumper
 met Ultra moderne apparatuur**

HOTEL CAFÉ RESTAURANT

Het Zwarte Paard

van ouds en nog steeds:

**GEZELLIG
 en
 GOED**

Uw gastheer Joh. Hegeman

Supermarkt L. WIND

Voor Brood en Banket en Kruidenierswaren

Maar ook voor **H O M M E S**
Vlees en Vleeswaren

Dr. A. C. v. Raaltestraat 6.

Hobby-shop **ENGEL FRIKKEN**
 De Strangen - tel. 1826

voor o.a.: Div. soorten (aanbouw) keukens
 Zelfbouwmeubelen, Gereedschappen en be-
 hang, Hout (o.a. spaanplaat en hardboard)
 En levering van ALLE bouwmaterialen.

ALLES ZEER GUNSTIG IN PRIJS !

Café Weertman

van ouds genoemd
 nog steeds geroemd !!

Markt 18, Ommen, t/o postkantoor, Tel. 1364

**Reeds meer dan 35 jaar een prima
 ADRES**

SLAGERIJ

Fa. G. v. Lohuizen & Zn.

Kerkplein 8, v. Raaltestr. 29, Tel. 1457 en 1620

PLITEX PLITEX - al meer dan 15 jaar verbonden met de Ommer
 Gemeenschap
 Nog altijd bekend omme zien betere en goedkopere kinderklère
 ☆

Maar nou ook veur complete **WONINGINRICHTING**

HET ADRES IS: Middenstraat 16 (dus midden in Ommen)

WESTERMAN

Gasthuisstraat 5, Ommen, telefoon 1406

UW WAARBORG VOOR NAZORG

Voor al onze artikelen

Radio - T.V.

Wasautomaten - Koelkasten

Diepvriezers

Het adres voor diervoeders,
en -benodigdheden, aquaria,
hengelsportartikelen enz. enz.

Fa. M. J. ten Hove

Gasthuisstraat 14, telefoon 1176

HOTEL CAFÉ RESTAURANT

STEGEMAN

Uw adres voor recepties, diners en
vergaderingen

Telefoon 1428

Voor de betere merken **RIJWIELEN** en
BROMFIETSEN is uw adres: Van der Meer.

U weet: wij werken met bekende merken, o.a.
Gazelle, Simplex, Empo en Batavus.

Bromfietsen: Kreidler Florett, Peugeot, Beri-
ni, Batavus en Sparta.

H. VAN DER MEER

Schurinkstraat 18-20 - Ommen - Tel. 1469

SLIJTERIJ J. A. SCHOTtert

voor al uw
GEDISTILLEERD
BIER, WIJN en FRIS-
DRANKEN

Gratis bezorging

Bouwstraat 12 - tel. 1145

VOOR STOFFEN EN WOL

naar

VAN DAM

BRUGSTRAAT — OMMEN

SCHILDERSBEDRIJF

J. M. SIERO

Baron v. Fridaghstraat 3, telef. 1971

Bouwbedrijf „BIMO” b.v.

Strangeweg 16 - Ommen - Tel. 1043

Voor uw **NIEUWBOUW en**
VERBOUWINGEN

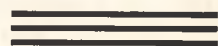
Tevens verkoop van aanrechten, wand- en
vloertegels, open haarden en diverse soorten
schrootjes.

Brood Gebak Koeken en Koekjes uit de beste grondstoffen bereid
dus prima kwaliteit vroeger en nu

nog steeds bij: **DE ECHTE WARME BAKKER**

Bakkerij Makkinga

Openingswoord

Met het 14e nummer - het staat er tegenwoordig opgedrukt - begint de vierde volle jaargang sinds de " de Darde Klokke " weer begon te verschijnen.

Wat vraagt iets ter opening.

We kunnen U wel niet met ons stemgeluid bereiken maar wel met pen en papier. De verschijning van elk nummer van ons blad is als een vergadering van honderden die Ommen, het oude stadje aan de Vecht, goed-gezind zijn. Een vergadering als in den geest, waarbij de vergaderzaal zich uitstrekt van Canada tot in de Staat Israël, terwijl de voorzitterstafel in Ommen staat, van waaruit dat openingswoord wordt gesproken.

Wij kunnen U met plezier toespreken omdat " de Darde Klokke " met zoveel plezier wordt volgeschreven en gelezen en zovelen ons daar van tijd tot tijd bericht van geven.

Het is ook plezierig dat er al maar meer abonne's komen, niet alleen uit Ommen en directe omgeving, maar uit heel Nederland en ver daar buiten.

Plezierig is ook dat we er financieel heel goed voor staan, waar de Ommen Middenstand - door haar advertenties - zo veel aan bijdraagt. Het allerplezierigst is echter dat er copy in overvloed is en dat we - omdat we financieel sterk staan - plannen kunnen maken voor de toekomst.

Er zit heel wat in 't vat voor 1975.

We hopen in ons volgend nummer een aanvang te maken met het afdrucken van een belangrijke rede die Prof. Dr. Entjes van de Universiteit te Groningen, najaar 1974, in Ommen heeft gehouden voor de Gemenschap van Oll' Ommen, over de waarde van het platspreken en problemen die daar mee soms hangen.

In ons volgend nummer hopen we ook een artikel te publiceren van de heer Hutten te Ommen over de school die in Varsen was, al in de 18e eeuw. Het is eigenlijk al klaar, maar, door onze verhuizing - niet weg - wel onvindbaar. (zie bladz. 16)

We kregen ook - via de heer Ph. Koning te Ommen - een Engelstalig artikel over oudheidkundige schatten die weleer aan de Ommerschans zijn ontdekt. Na vertaling kunt U het in dit blad t.z.t. lezen.

In dit nummer beginnen we al met het her-publiceren van een studie die Jhr. Dr. D. F. M. Graswinkel in 1924 publiceerde in de Mededelingen van Ov. Recht en Geschiedenis over de vraag wie Patronus was van de Ommer Kerk in de Middeleeuwen. (komt in het volgend nummer)

We openen dit maal ook een heel nieuwe rubriek onder de titel "uit Grootvaders archief". Het eerste stuk is hier al in opgenomen.

Wij vragen voor die rubriek uw medewerking. Want velen onder ons bezitten oude familiestukken, die we graag in dit blad zouden afdrucken, zonder ze U af te nemen. Als we ze ter inzage mogen nemen, laten we er alleen maar een fotocopy van maken en ontvangt U het stuk terug.

Goede berichten dus in ons openingswoord.

Maar't kan altijd beter. Er mogen gerust nog meer abonne's koemn. Daar mag U gerust propaganda voor maken. Als U een briefje schrijft wie zich wil abonneren en dat in de brievenbus stopt van Middenstraat 18, Ommen, komt het verder vanzelf voor elkaar.

En verder alleen nog dit:

't Giet oew goed,
Bi'j al wa'j doet.

Wij verklaren de vergadering weer voor geopend.

M. Makkinga, Azn.

Veurzitter van de Gemienſchop van
Oll' Ommer.

X A X

Mien Naobers

'k Zin wies met mien naobers, en dat klinkt niet raar:

Wij weet van weerskaanten wa'w hebt an mekaar.

Wij lopen menare de deure niet plat,

en toch zit in het verkeer nooit de klad.

Wij reiken menare de helpende hand.

En daordeur zin' wij zo goed as verwant.

Wij hebt wel familie, maor die woont wied weg;

daor praot ie niet met zo. maar over de heg,

maor naobers zint elke dag vlak um oe hen;

die schrief ie gien briefies met potlood of pen;

maer he'j mekaar neudig, dan kiek ie niet zoer

al komt ze opeens bij je over de vloer.

Gelukkig maor a'j met oen naobers goed kunt:
Zie staot oe vaak naoder dan een verre vrom.
Graag striek ie menare de ploecien wat glad
en strooi is mangs bloemen op'n hebbelig pad.
Hoe aordig een kennis ok wèzen kan,
Een goeie naober daor he'j' wat an!

E.H.Timmerman.

Betaling abonnementsgelden 1975

Meerdereren hebben eigener beweging al voor 1975 betaald. Wij zullen het kort houden over dit droge onderwerp.

Al onze abonne's die nog niethebben betaald vragen wij dit spoedig te doen.

Voor de abonne's binnen onze bezorgkring - de kom van Ommen - is het minimaal f.3,50. Daarbuiten minimaal f.4,00 .

Minimaal, d.w.z. dat U wel meer mag betalen. Het komt in de pot voor onze vele toekomstplannen. Salarissen hebben we niet en winst maken we niet. We reserveren wel graag wat. Daarom zijn we ook zuinig!

Ons gironummer is : 3043554 t.n.v. Adm. "de Darde Klokke"

Jhr. van Nahuysstraat 2, Ommen.

Het staat - met ingang van dit nummer - ook buiten op ons blad.

Beleefd aanbevelend.

Dieks Makkinga, penningmeester.

Wind in't bos

De wind is net een opgewonden king
Oj wilt of niet ie zölt mot'n luster'n
Ie död maar niks as hoasteg fluster'n
van wat e zien hef, argens onderweg.
Eeen dooie doeve den doar ginder leg
helemoale verropt en' verscheurd.
Now wil e weet'n, hoë dat is gebeurd
Woarömme toch niet is weg e vlucht.
Of kwaamp't onheil juist vanuut de lucht?

De wind den alles zôt en vind
verteld mie van een paartie dat e vund
Ie kunt heur'n dat e' heer t'geluk wel gunt,
Maar toch lacht'e ok ômmie die domme dierties
die now al bezig bint met dreuge spierties.
Ie heurt in' zien stemme t'onderdrukte lach'n
zie môt toch op het zachte veurjoar wach'n.
Tôt straks as er weer blaa zit an't holt
't is now toch nog te vrog en te koald.

De wind is ok wel is een echte vrind
ie giet zien gaank as n'utgeloaten jong'n
den springt en roast met grote sprong'n
Gooijt een haandvol blaa baloreg in de lucht
en schatert om die dolle wilde klucht
direct doar achter an klaagt e zien nood
ie vond ginds een knientie in'n strik'e dood.
Waarômme toch, en veural wie dat deud
wat veur antwoord geef ie op zökke teut?

Zo as e kwaampis e ok weer vôt e goan
ik heb nog even in gedachten stille e stoan.

: Dieks.

De legende van "de Hongerige Wolf"

8. De ontknoping van het geheim

Rudof en Ida waren dus onwetend broeder en zuster en een huwelijk moest dus tot elke prijs worden voorkomen.

Maar wie moest hun dit zeggen?

Door haar ziekte was burchtvrouwe Agnes uitgesloten. De Pater moest een dringende reis van enige weken ondernemen. Bovendien had hij nimmer enige invloed gehad op de Heer van Eerde.

Na haar bezoek aan Pater Thomas keerde Kunigonda met een bezwaard hart naar huis terug.

Hoewel zij nog evenveel van Rudolf hield, was haar houding ten opzichte van hem geheel anders. Haar uiterlijk vertoonde zo'n hoge ernst, dat zij precies op haar moeder geleek.

"Zijt gij, tegen de wil van onze moeder, nog steeds van plan naar Eerde te gaan om met Ida te trouwen?" vroeg zij op ernstige toon, "Zeker" antwoordde Rudolf, "en niets zal mij daarvan

kunnen weerhouden. Verder wil ik niet dat gij u hiermede bemoeit". Hij verdween naar Eerde en zou niet terugkeren voor gehuwd te zijn met Ida.

Kunigonda stond voor een moeilijke beslissing. Zij was nog eens naar de Pater geweest, maar diens oude knecht had haar gezegd dat deze allicht de eerste week niet zou terugkeren. Zij beefde van angst dat zij alleen geropen zou zijn de knoop te ontwarren. Het beste was dat zij maar naar Eerde ging om te trachten Ida te spreken te krijgen en bij haar aan te dringen het huwelijk een week uit te stellen. En als dit niet ging, moest zij haar maar rond-uit zeggen dat Rudolf haar broeder was.

Toen zij op Eerde aankwam, was alles in volle jubel. Heer Everhard had al zijn vrienden uitgenodigd. De slotkapel was versierd en de Pastoor van Ommen verzocht het huwelijk te voltrekken.

Toen Kunigonda verscheen waren alle gasten in burchtzaal aanwezig. Zij sprak Ida aan en vroeg haar of zij met Rudolf zou trouwen, en zo ja, of zij dan niet wilde wachten tot Pater Thomas aanwezig kon zijn.

"Zeker!" antwoordde deze "Rudolf is mijn levensredder en ik zal hem straks eeuwige trouw zweren. Gij weet verder, dat ik de Pater hoog schat en ik zal hem later wel vertellen waarom ik buiten zijn voor kennis met Rudolf getrouwd ben."

"Ida", klonk plotseling de stem van heer Everhard, "waar blijft gij toch! De Pastoor staat met ongeduld voor het altaar te wachten!"

Men maakte zich gereed naar de kapel te gaan, toen plotseling de burchtvrouwe van de Collendoorn verscheen. In een vlaag van helderheid had zij naar haar kinderen gevraagd. Haar kamervrouw vertelde haar dat deze naar Eerde waren voor de huwelijksvoltrekking, en onmiddellijk had zij zich eveneens naar Eerde laten vervoeren. Zij plaatste zich tussen Rudolf en Ida in vatte de jongeling bij de arm en sprak vol grimmigheid.

"Zo, dacht je mijn onmacht te kunnen misbruiken om haar tot echtgenote te nemen? Ik heb al eerder gezegd: Ida zal nimmer je vrouw worden!"

Met een blik vol haat keek zij naar heer Everhard.

"Volg mij naar huis, Rudolf" riep zij uit.

Plotseling klonk een stem achter haar, rond, vol en krachtig.

"Hoe lang zal uw overmoed nog over U heersen, trotse vrouw? Misschien totdat de Richter der wereld er met zijn arm een einde aan maakt?"

't Was Pater Thomas. Bij zijn terugkomst had zijn knecht hem verteld van het bezoek van de jonkvrouwe, en vermoedende wat daar zou plaats vinden was hij ijlings naar Eerde gegaan.

De burchtvrouwe van de Collendoorn was nachtelooos tot tegenstand, maar schuldbelijden, rechtstreeks bukken, had zij nog nooit gedaan en zou zij ook nu niet doen. Stilzwijgend vertrok zij,

Nu was voor de Pater het ogenblik aangebroken voor de openbaring van het geheim, dat voor de Heer van Eerde en diens kinderen zolang verborgen was geweest.

Heer Everhardt, maar was daarna verheugd over het bezit van een mannelijke opvolger.

Rudolfs blik rustte ernstig op Ida, die nu zijn zuster bleek te zijn, Maar spoedig vonden zij elkander ook in deze verhouding.

De burchtvrouw van de Collendoorn vond geen beterschap en stierf spoedig.

Kunigonda betreurde haar dood, maar vond vertroosting in de liefde van Rudolf, met wie zij later in de echt werd verbonden.

x x x

G. Steen.

De Onmerschans

De Maatschappij van Weldadigheid sticht nog in het jaar 1818 een proefkolonie ten noorden van Steenwijk, welke kolonie eind 1819 wordt uitgebreid tot de kol. Frederiksoord. Op 21 maart 1819 wordt door de Permanente Comm. een verzoek tot de Koning gericht waar o.m. de wenselijkheid van kolonisatie-uitbreiding wordt verdedigd. In augustus 1819 wordt hiertoe de Onmerschans door het Rijk in vruchtgebruik afgestaan. Reeds in augustus 1820 is er te Onmerschans een groot gebouw verrezen. Het was een soort kazerne, waarin zo'n 1000 bedelaars konden worden gehuisvest. Het gesticht werd opgetrokken op de vierkante binnenplaats van het voormalige fort, waarop, ten tijde van dit fort, de majoorwoning, het arsenaal, twee kruitmagazijnen, een turfmagazijn, de hoofdwacht en de barakken voor de soldaten stonden.

Johannes van den Bosch verklaarde, toen dit gesticht klaar was, met enige trots dat dit het grootste bouwwerk van Nederland was. Het hoofdgebouw was geheel door een gracht omgeven. (Van deze gracht zijn anno 1975 nog enkele fragmenten aanwezig.) Binnen het in een vierkantvorm opgetrokken gebouw lag een binnenplaats, welke van N. naar Z. in twee gedeelten was verdeeld door een houten hekwerk. Aan de oostzijde van dit hekwerk bevonden zich de appartementen voor de mannen en aan de westzijde die voor de vrouwen en kinderen. Ook al

was men getrouwd, bij aankomst werd men van elkaar gescheiden. Het oorspr.gebouw heeft vermoedelijk bestaan uit een 30-tal zalen voor ± 40 pers. Later is het gebouw nog regelmatig uitgebreid. In 1829 bevatte het 34 zalen. De Ommerschans werd hoofdzakelijk bevolkt door onvrijwilligen, die aan tucht waren onderworpen. De Ommerschans stond dan ook bekend als een "dwangkolonie", in tegenstelling tot de andere "vrije koloniën". De gemeenten en andere instellingen konden tegen een som van f.40,- bedelaars opzenden. De Maatschappij van Weldadigheid nam hiervoor op zich deze bedelaars te "dwingen" tot arbeid en te pogen ze "te beschaven en te verzedelijken". Eerst werd evenwel van deze mogelijkheid geen of weinig gebruik gemaakt. In 1822 telt de Ommerschans dan ook nog maar 79 zielen. Ook in de zgn. "vrije koloniën" is de toeloop gering. Het aanvankelijke animo neemt snel af wanneer men ondervindt dat er hard moet worden gewerkt, en men constant aan de leiband moet lopen. Een andere oorzaak is het gebrek aan bekwame leiders. Bovendien gebruiken veel steden de contracten om zich te ontdoen van het allerminste soort paupers. Er zijn gezinnen onder, waarin eigenlijk niemand tot werken geschikt is.

Van den Bosch verzucht zelfs op een gegeven moment: "Zelfs de duivel is niet in staat om orde te houden onder zulks een boel". Eigenlijk zou men tweederde van de opgezonden moeten terugzenden wegens ongeschiktheid. Men gaat er tenslotte toe over enkele zeer lastige gezinnen uit de kolonie te verwijderen, maar het geeft geen afdoende oplossing van het probleem; daarentegen maken de weggezonden bij het publiek zoveel indruk dat de Maatschappij gevaar loopt in een kwade reuk te komen en het haar voor ogen staande doel de mist dreigt in te gaan. Het kost v.d. Bosch steeds meer moeite om kinderen uit de stedelijke weeshuizen los te krijgen. Om hem tegemoet te komen verklaart de regering in 1822 alle etablissementen der Maatschappij van Weldadigheid tot algemene bedelaarsgestichten voor alle bedelaars in staat om te arbeiden. In de praktijk verandert er echter niets. Wel worden uit verschillende bedelaarshuizen suksessievelijk een 500 personen naar de Ommerschans gebracht, naar daarmee is het gebouw nog maar voor de helft gevuld. In de winter van 1822/23 groeit dit aantal geleidelijk uit tot 1200. Bovendien worden eind 1822 de etablissementen van de Maatschappij gelijk gesteld met de officiële bedelaars depôts, waardoor de lagere autoriteiten in de gelegenheid worden gesteld ook arrestanten, nits valide, naar de Ommerschans op te sturen. (wordt vervolgd)

Uit Grootvaders - archief komt de kwitantie op de volgende bladzijden

Quintantie.

De ondergetekenden:

- 1 Gerrit Kramer, landbouwer, wonende te Stad-Commen,
- 2 Johannes Handsmeer, schoenmaker wonende aldaar,
a voor zich als in algeheele gemeenschap, van goederen afkoper
met Christje Kramer,
b als blijkens na te melden procesverbaal van inzet en
toewijping gevolmachtigde van Eglantina Kramer, won-
der beroep, wonende te Groningen, getrouwe geweest met nu wijf
Landwardina Kamperbeek, welke kamertje bij congres der armen,
diermoede Rijkbank te Groningen, in den 27 November 1800
negen en twintig bij eedbedeiding is ontbonden.
- 3 Jan Staat, landbouwer, wonende te Stad-Commen,
a als vader en voogd van Jennigje - Hendrikje - en Abannes
Staat, geboren uit zijn huwelijk met nu wijf Geertrij Kramer,
b als blijkens na te melden procesverbaal van inzet en toe-
wijping gevolmachtigde van Gerrit Jan Staat, dienstknacht
wonende te Broomshoop, geconote den Baan en van Pieter Staat
dienstknacht, wonende onder de gemeente Dalfsen.
- 4 Everd Smit, elckwintende, wonende te Stad-Commen, als bly-
kens na te melden procesverbaal van inzet en toewijping
gevolmachtigde van Samuelus Kramer, koopman wonende te Gelder
Nieuwland, zoo voor zich als in gemelde qualiteit door tusschen
komst van den elckwintende Beerte te Commen te hebben
ontvangen van elckwintende elckwintende landbouwer, wonende
te Stad-Commen nu rent van vi en dertig gulden f 35,-
in voldoening van de koop som van

Heidegrond in Grunland te Stad-Commen, kadaster
boek A n° 993 groot 1 bunder, 50 areen, 80 centiareen,
door genoemden elckwintende elckwintende van hen ondergetekenden
zoo voor zich als in gemelde qualiteit aangekocht in publieke
veiling blijkens procesverbaal van inzet en toewijping den 3 en 17
oktober 1800 want en negentig voorgenomen elckwintende Bloem
verleden, bij uitsluitel aangekocht ten hypotheek kantore te
Deventer den 19 Januari 1800 negen en negentig deel 440 nr 46.
tergevolge van actie betaling zij genoemden kooper volledig
quintantie verleen van der wijf voelbetoon.
Commen, den 2 October 1800 negen en negentig.

G. Kramer

J. Handsmeer

cy /

[Handwritten signature]

T.V.

T.V.brengt net een machinale hamer
een wereld van ellende in oonze kamer.
Wi'j ziet het "zit er net de neuze boven op"
Moord en doodslag lege en an de top.

Oorlog en miljoenen mensen op de vlucht.
En dan kampen waar ze in könt, wi'j verzucht
mensen sterft deur hongersnood de hongerdood
och, och wi'j gun'n ze echt wel goed heer brood.

De T.V.brengt dan snörkende reclame.
Misschien dat ik mie dan nog heel even schame.
En al dat goeds en luxe gedoe gezeur
giet minuten laank en weerzinwekkend deur.

Dan kömp zo as altied gewoon het journaal.
Wark verkörting, warkloosheid, demonstratie-kabaal.
Poletieke witspraken doet mie even
al medeliedend en medelevend beven.

Gelukkig gif dan't beeld op aandre ding'n kiek.
Wi'j goat deur't laand hen, zingend met de muziek.
Of 'n oavend AVRO d'oog'n dichte veur't geweld
ie maagt toch ok wat veur't kiek en lustergeld?

Wat köj allinneg an die ellende doen.
En demonstreren dat doe'j niet net goed fatsoen.
Dat wördt meest deur lui langhoreg tuug e doan
ik zie mie zelf doar al bi'j of tussen stoan.

Zorg voor d'arme kinderen Heer
en herstel de zieken weer.
Wees met alle mensen saan,
bid ik U in Jezus naam.

Amen.

Dieks.

Een weersvoorspelling die altijd geldig blijft

Ommen Onze weerkundigen gegen de weersverwachting voor slechts 24 uur, maar onze voorouders stelden zich hiernede niet tevreden. Zij maakten prognoses voor een heel jaar, die meestal bij een almanak werden gevoegd, zoals nu nog het geval is bij de bekende Enkhuizer almanak.

Op het landgoed Eerde te Ommen bezit men echter uit de nalatenschap van de familie J.B. van Renesse, vorige eigenaars van de toenmalige havezathe, een zogenaande "prognosticatie" die altijd geldig blijft. Naar verluidt werd deze in 1480 opgesteld.

Het hangt er bij deze voorspelling van af op welke dag het jaar begint. Begint het jaar op zondag (zoals in 1967) dan luidt de verwachting:

- hete zomer, vochtige winter, herfst wind - en regenachtig, overvloed van koren, graan, wijn, hofkruiden en vlees. Men zal bijzondere dingen vernemen over kerkprelaten, koningen en vorsten der aarde. Oorlogen waarbij veel doden vallen. Er zal weinig olie zijn.

Als het jaar begint op maandag

- tamelijk stille winter, getemperde zomer met wateroverlast, veel schepen zullen op zee vergaan, veel ziekten.
"Veranderingen van groote Heeren sullen geschieden en vele hunner sullen sterven". Weinig hooi, hennepzaad. Olie en vlees zal goedkoop zijn, voldoende koren en wijn.

Als het jaar begint op dinsdag

- Winter veranderlijk en ongestadig. In de lente zal het vriezen, waarvan de wijngaard, rogge en bloemen te lijden zullen hebben. Hete zomer, droogte. Hierdoor zullen kruiden en ooft duur zijn. Geen donder en bliksem. Velen zullen aan "bloedganck" sterven - Die wynen sullen sich omwerpen - , vlees zal duur zijn.

Als het jaar begint op woensdag

- Aanvankelijk matige winter, later veel ijs en sneeuw. Lente regenachtig. In de zomer weinig regen. Veel "groote crankheyden". Overvloed van koren, wijn, hooi, hennepzaad en fruit. Arbeiders en handwerkers zullen goed verdienen. Veel doden, waan door het gewone volk mismoedig zal worden. Krijgsverrichtingen en doodslagen. Aan het einde van de herfst "pestelentien".

Als het jaar begint op donderdag

- Lange en droge winter. Gezond jaar. Lente veel wind, zeer goede zo

mer. Herfst regenachtig, rivieren treden buiten oevers.

"Weyte ende wyn temmelyk coops, haver, hoy, ooft sal genoch wesen nae nootdrift. Groote krygen ende schoeringen tusschen coningen, vorsten ende der kercke".

De vorsten zullen zegevieren, de vrouwen zullen zich luxe kunnen aanschaffen en het volk zal verlicht worden door belastingverlagingsen.

Als het jaar begint op vrijdag

- Lange winter, ongeschikte zomer, herfst droog, Koren duur, tamelijk goede wijn. Overvloed van olie, fruit en hennepzaad. De wereld zal door ziekte gekweld worden, zonderlinge pijn der ogen gepaard gaande met hoesten. Er zullen veel kinderen sterven. Veel donder en bliksem, waardoor de vruchten der aarde te lijden hebben. Goedkope lakens. Het arme volk zal niet veel winnen, veel beesten zullen van honger sterven.

Als het jaar begint op zaterdag

- Getemperde winter en zomer. In de lente zal het vriezen, waardoor het gewas te lijden zal hebben. Droge herfst, vlees en fruit duur. Veel ouderen zullen sterven. Driedaagse koorts "ende hitzige crankheyden sullen haren loop hebben", - Veel twist, krych, moorderie ende andere dingen sullen geschieden, den ene teghen den anderen ende naebuer tegen naebuer".

Of deze voorspellingen uit komen kunt u nu zelf controleren.

x x x

Uit de schriftelijke nalatenschap van wijlen de heer
H.J. van der Beek, in leven journalist te Ommen.

M.M.

School in Varssen

Bij het schrijven van de geschiedenis van Ommen is men er steeds van uitgegaan, dat er in varsen (nieuw spelling, in verschillende stukken staat Verssen) geen school is geweest. In het boekje van de geschiedenis van Ommen door de heren Steen en Veldsink lezen we o.a. "van een school lezen we nooit iets, De kinderen zullen al wel gauw naar Ommen school gegaan hebben, wat ook best kan gezien de kleine afstand."

Bij een onlangs gebracht bezoek aan het Rijksarchief te Zwolle vond ik echter een stuk dat wel iets anders weergeeft en dat ook in dit geval gevonden werd door op goed geluk enkele stukken uit

het staatsarchief aan te vragen. Dat er wel degelijk een school is geweest blijkt hieruit zonder meer. Het stuk luidt n.l.

Edele Moogende Heeren Ridderschap en Steeden Staaten van de Provintie van Overijssel.

Vertoont U Edede Moogende met schuldige onderdanigheijt, dat dingesetenen van de Boerschap Verssen om de ver af gelegenheijt van de school te Ommen welke een uer veer van haar is en altemets de weg door overstrooming van de Vegt onder loopt zijn genootsaakt geworden een school in de Boerschap te zetten, waartoe haar de gront door d'Erfgenaamen is toegestaan versoekende op het ootmoedigste dat U Edede Moogende der selver schoolmeester goet gunstelijk jaarlijks eenig onderstant gelieven t'accorderen, soals U Edede Moogende in dusdanige geleegenheijt aan verscheidene Boerschappen hebben gelieven t'accorderen.

Arent Baron van Echten
als Erfmarkenrigter.

Versen den 15 febr. 1779.

Zoals uit dit stuk blijkt, dacht men over de afstand niet gering. Bij navraag bleek dat hier om het belang van de school niet te schaden en eerder een gunstig antwoord op deze brief te krijgen men de afstand zeker niet te krap heeft genomen. Al zullen ook de kinderen van toen al wel zoveel onderweg gezien hebben, dat ze er wel een uur over deden. Een zwaar punt was echter wel het onderlopen van de weg door de Vecht, temeer omdat men meestal gedurende de wintermaanden naar school ging.

Op het antwoord hoefde men niet lang te wachten.

De beslissing werd al genomen in Zwolle negen dagen nadat de brief is geschreven. (Hoelang zou dit nu duren). Deze luidt:

Zwolle 20 febr. 1779

Is goedgevonden deze requeste te stellen in handen van den Heere Droste van Salland om Ridderschap en Steden daaromtrent te dienen van d'esselfs consedecatiën en advies.

Ter ordonnantie van Ridderschap en Steden.

In plaats des Griffiers.

Eusebius Jacobus van Holoken.

Zo zien we dat er nu bijna 200 jaar geleden ook in de boerschap

Varsen een school is opgericht die zeker 60 - 70 jaar bestaan heeft.

Nu ik dit had gevonden werd mijn nieuwsgierigheid geprikkeld. Wie wist er nog iets van te vertellen? Waar heeft de school gestaan? Wie was meester?

Gelukkig waren er nog verschillende deeltjes van de puzzel op te lossen. De heer M. Makkinga kon mij vertellen dat de school er in de 1900 eeuw nog was geweest. Hij schrijft hierover later meer.

De volgende vraag was waar heeft de school gestaan. Daarvoor moest ik de oudste ingezetene van Varsen hebben die er ook geboren moest zijn. Hiervoor kwam ik bij de heer Schuttert aan de Varsenerdijk. Deze krasse oude boer bleek hierop het antwoord nog te weten.

Hij heeft zelf niet meer deze school bezocht. Maar door de heersende toestanden van toen is deze herinnering wel bewaard gebleven.

Wat gebeurde er n.l. De kleine Schuttert ging omstreeks de eeuwwisseling tot zijn 10e jaar naar school. Er was wel leerplicht maar als men zijn kind niet naar school stuurde kreeg men f.5,- boete.

Pa Schuttert stond voor een dilemma. Als hij de jongen naar school stuurde moest hij boete betalen. Maar hij had nogal wat schapen die ook een schaapherder nodig hadden. Deze kon hij voor die f.5,- per jaar niet krijgen, dus werd de kleine Schuttert op zijn 10e jaar schaapherder. Zijn oude oom was dit ook. Zo zwierven ze gezamenlijk door de boerschoop. De oude man en de jongen.

Als de kudde rustig graasde hadden deze twee tijd te over om te praten. De oude man vertelde zo de jongen ook toen zij bij een heuvel (zandkop) aan de Vecht stonden, dat op deze zandkop met zijn toen nog hoge dennen de school van Varsen had gestaan. Dit wordt nog bevestigd door een kaart uit 1815 waar de school op vermeldt staat.

In Varsen begint tussen Schuttert en Soepenbergh een zandpad, dat langs de Vecht loopt, met de illustere naam de Ziel. Als men dit zandpad volgt komen we bij een splitsing, waar een gezamenlijk weggetje (uitgang) zonder naam de Ziel kruist.

Op dit punt wordt jaarlijks het paasvuur van Varsen in brand gestoken. Hier zien we nog de laatste resten van een nu geheel kale zandkop waar eens de jeugd van Varsen naar school ging.

Door het gesprek met de heer Schuttert herinnerde zijn vrouw (ene van Soepenbergh) zich, dat haar oom schoolmeester was geweest.

De boerderij van Soepenbergh ligt naast die van Schuttert. Door vererving is deze boerderij zijn oorspronkelijke naam "ten Sande" kwijt geraakt. In de vorige eeuw was deze naam verbasterd in San-

dink. Deze Sandink was dus de meester van de school in Varsen, waardoor de laatste vraag ook een stukje beantwoord is. Of er toen nog dezelfde regels in de school bestonden als het volgende gedicht uit 1590 van Dirck Adriaansz Valcoogh, schoolmeester tot Barsigherhorn weer geeft weten we niet. Een ding is zeker, zachthandig was men ook in de tijd dat de school in Varsen bestond niet.

De schoolmeesters hebben sulcken vrijdom en macht
so gering als de kinders ons schoolgaan zijn gebracht
van haer olders, mombers ende curatoren
terstont moet hem slaghen ende straffen gebeuren,
van den meester, sonder haer te vraghen eenigh woort
geduerende so lang sij misdoen enboosheijt gaen voort.
Voort al stonden de ouders voor de scholen deur
En den schoolmeester sijde haer bint ons geeselen veur
en slaghen gaf na zijnen wille en behaghen.
So moeten de ouderen hetselfde verdraghen.
In het school te treden hebben zij geen maght
om't kinde de schoolmeester te ontmemen met kraght
eer die Straffinghe gedaen is ten volle.

en

Was daer een scholier die een groot feijt had ghedaen
Eenen ghequest oft in't School had doot gaen slaen.
En de overheit wilde hem om't feijt corrigeren en vanghen
Heem geeselen coppen en aen galghen hanghen.
Soo wanneer den Schoolmeester straft den selven scholier
Soo moest afstaan den heer prior en justicier
en aan niet comen aan den scholier lijf en goet
noch iemand derf hem gheven ghelt ofte boet,
veel experte schrijvers om dit selve doceren
de roede aan alsulcken of doen ende weeren.

G.J.Hutten, 18 jan.1975.

Bli'j

Een zönne stroale
 deur t'blad
van de bomen
op mien pad.
Een glimlach van boven
 den mien zeg
 dat er nog
 zo vólle moois
hier beneden is
. Omme bli'j met te wee'n.

Dieks.

Het artikel van de heer Hutten over de school in Varsen
is weer gevonden en kunt U lázen (of hebt U al gelezen)
op bladz.12 .

Kleding kopen

is advies vragen aan
vakbekwame
mensen

Bij **PAPING** staan de deskundigen op het gebied van
DAMES-, HEREN- EN KINDERKLEDING
voor u klaar !

Paping

Brugstr. - Kruisstr. - Hoek Vrijthof

Voor kaas en fijne vleeswaren
ook boerenkaas

Uw adres

H. G. HABERS

Varsenerstraat 4

Voor al uw

**IJZERWAREN, GEREEDSCHAPPEN,
LUXE- en HUISHOUDELIJKE ART.**

TAKMAN B.V.

Ommen, - v. Raaltestraat 26 - telefoon 1407

Voor **MODESCHOENEN** en
GOEDE REPARATIE

HORSTINK

Markt 11, Ommen

VERF- EN BEHANGSPECIAALZAAK

Ook uw adres voor schilderwerk,
behang en glaswerken.

H. AALPOL V/H R. BIJL

Gasthuisstraat 18, Ommen

Ruime keuze: Luxe en huishoudelijke art.
Brabantia, Lederwaren, Glas- en ontbijtser-
viezen, Kooksets (emaille en roestvrij staal),
Sola - cassettes

Mini - Warenhuis J. BENIERS

Gasthuisstraat 23 - Ommen - Telefoon 1410

AUTOSCHADE

„HUYSMANS”

UITDEUKEN

SPUITEN

MOFFELEN

Wol ie ow klere in de
stad koop'n ? ? ?

Now koop dan maar ble'j

PETER B.V. HERENMODE

Ommen is al 725 joar stad !

Strangeweg 20, Ommen, Telefoon 05291-1146

Fa. B. J. Bosscher

Gediplomeerd
drogist

Brugstraat

da

drogisterij
telefoon 1414

Overijsselse
Coöperatieve
Bouwonderneming u.a.

VOOR AL UW BOUWWERKEN !

Ommen, telefoon 2810, Strangeweg 14

Wij maken voor U: **STOFKNOPEN - STOFCEINTUURS ENZ.**

Verder volop: **KNOPEN**
RITSSEN, GESPEN
CEINTUURS, GARENS
KANT EN GARNEERBAND
SCHAREN

kortom: voor alles wat met naaien te
maken heeft, naar
NAAIMACHINEHANDEL

STEGGINK

Nijverdal, Rijssensestraat 33a, Tel. 3030
Ommen, Gasthuisstraat 27, Tel. 1313

An't horloge ken ie de drager

Kies ow horlogie daorömme met
zörge en loat oe roaden deur de
Vakman!

OEGEMA

D. A. C. v. Roaltestroate 2
Ommen - Telefoon 1643

le wol'n gezellegh winkel'n?

Goat dan noar de magies
van ten Tooren
an de Markt

H. H. KERVER

SMEDERIJ - CONSTRUCTIE
HAARDEN - KACHELS
ERKEND GASFITTER

OMMEN, Middenstraat 17, Tel. 05291-1764

**Voor uw
autoschade**

naar
CARROSSERIEBEDRIJF

J. I. BAKKER

Sogenbosstraat

Privé-adres:
Zwolscheweg 8a
Tel. 05291 - 1294

ASSURANTIE-KANTOOR

E. BRANDWACHT

- ★ Alle verzekeringen
- ★ Financieringen
- ★ Hypotheken

Voor uw spaargelden: spaarbank C.D.K.
Ommen - Sandbergstraat 3 - Telefoon 1785

KEIZER

is altied al goedkoop
e'wes en dat is e.
Al meer dan vieftig joar !

Voor al Uw bloemwerk

Bloemenmagazijn
JOH. SCHUURMAN

Brugstraat 12 - Tel. 1388

RADIO en TELEVISIE

M. Dunnewind

Dr. A. C. v. Raaltestr. 12
TEL. 1658 - OMMEN

Radio

T.V.

Stereo rec.

Koelkasten

Wasautom.

BIJ

VOOR

OUD - OMMERS MET

NIEUWE WENSEN

ZIJN VAN HARTE WELKOM

R. J. Schudde

Dr. van Raaltestraat - Ommen

KONFEKTIE

TEXTIEL

WONINGINRICHTING

*Voor
schoenen*

Uw adres:

VOSJAN

BOUWSTRAAT

Makelaarskantoor

J. van Ittersum

bemiddeling bij
aan- en verkoop van
onroerende goederen
en
taxaties

Bar. v. Fridaghstraat 20

Telefoon 2186

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

BEMBOOM

Bouwstraat 7, Ommen, Tel. 1383

Schildersbedrijf **Fa. JOH. VAN ELBURG**
Telefoon 1828 - Schurinkstraat 24 - Ommen

voor Schilder- en behangwerk, in nieuwbouw
en onderhoud. Verder in onze zaak een grote
sortering Behang - Saus - Glas - Verf en
alles voor de Doe-het-zelver.

't Giet ow goed bij al waij doet

OCO

LUNCHROOM - IJSBEDRIJF

Brugstraat 16 - Telefoon 1429

Voor al uw

★ **SCHOENEN** en

★ **SPORTARTIKELEN**

W. van Kesteren

Kerkplein 6 - 7 — Ommen

INKOOP

ANTIEK

VERKOOP

Speciaal voor koperen voorwerpen o.a.

LAMPEN - DOOFPOTTEN - KANDELAARS
ENZ. ENZ.

H. H. KERVER SMEDERIJ

Tevens het adres voor

POLIJSTEN EN REPAREREN van Uw
koperen voorwerpen.

Middenstr. 17, Tel. 05291-1764, OMMEN

HEBT U TROUWPLANNEN . . .
VOOR UW HUWELIJSREPORTAGE

foto *Leo Smelt*

UW SPECIAALZAAK

Ommen

Stationsweg 2, Telefoon 2605

Hardenberg

Voorstraat 1, Telefoon 2311

Vriezenveen

Westeinde 85, Telefoon 1244

AUTOBEDRIJF

MAKKINGA B.V.

Voor Service en Verkoop

OPEL

B.K. L.P.G. inbouwstation

Schurinkstraat 36, Ommen, Tel. 05291-1305

Voor al Uw reizen

REISBUREAU
de Groot

KERKPLEIN 10 - OMMEN - TELEF. 2294

AUTOSCHADE

voor een snelle en billijke reparatie

L. P. Stroobach

AUTOSPUITINRICHTING EN RECLAME

Ommen, Haven Oost 18, Telefoon 1218

Na 5 uur 05220 - 54165, Meppel

In de wolken met
OK aardolieprodukten

- superbenzine
- dieselgasolie
- huisbrandoliën
- stookolie
- motoroliën
- smeervetten
- butaan en propaan

PACTON B.V.

OMMEN

- ★ AANHANGWAGENS
- ★ OPLEGGERS
- ★ CONTAINERS

Voor al uw Bouwwerken:
Weelink's Bouwbedrijf B.V. Ommen

Kantooradres: Schurinkstraat 21 - Werkplaats: Strangeweg 24

Telefoon 05291 - 1885 - 1196

W
O